



Avdelningen för krisberedskap och civilt försvar  
Enheten för planering

## **Konsekvensutredning som ansluter till förslaget om Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd om statliga myndigheters uppgifter inför och vid höjd beredskap**

### **Allmänt**

#### **Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå**

##### **Sammanfattning**

Det allvarliga säkerhetspolitiska läget i förhållande till nuvarande förmåga inom det civila försvaret innebär att beredskapsåtgärder behöver vidtas inför höjd beredskap. Nuvarande styrning i författning som rör statliga myndigheters beredskap behöver tydliggöras och kompletteras som stöd till myndigheterna. Särskilt gäller detta beredskapsmyndigheterna. Förberedelserna för att kunna gå över till och kunna verka i krigsorganisation behöver vara mer enhetlig. Det saknas idag mer detaljerade krav för en krigsorganisation. Det finns vägledning som främst omfattar processen med att arbeta fram en krigsorganisation inklusive personalförsörjning. I rapporten *Redovisning av regeringsuppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Försvarsmakten att pröva förmågan avseende rapportering under höjd beredskap*<sup>1</sup> är en slutsats, behovet av gemensamma system för informationsdelning och rapportering. Ett stort ansvar ligger på beredskapsmyndigheterna att tillsammans, under höjd beredskap, bidra till försvaret av landet. De behöver därför kunna samverka effektivt inom ramen för totalförsvaret och under ledning av regeringen.

Det finns behov av att beredskapsmyndigheterna bidrar till gemensamma och samordnade processer och därför vidtar åtgärder mer samordnat för större samlad effekt. Behovet är stort i den delen som rör höjd beredskap eftersom verksamheten då är särskilt komplex och tidskritisk. Samtidigt är det viktigt, ur effektivitetshänseende och behovet av minimering av förändrade arbetssätt, att den verksamhet som ska bedrivas under höjd beredskap logiskt och i olika delar hänger samman med verksamheten för fredstida krissituationer. Även om

---

<sup>1</sup> MSB 2022-09417 ; FM2023-15045:6

det finns processtöd i form av vägledningar saknas idag gemensamma krav på att bedriva olika former av planering inför och under höjd beredskap.

### **Närmare om bakgrund till problemet**

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Försvarsmakten konstaterade i rapporten *Krigets krav – En samlad bedömning av förmågan inom totalförsvaret*<sup>2</sup> från hösten 2023 att totalförsvaret inte befinner sig där det borde vara förmågemässigt i relation till målet för totalförsvaret. Kunskap, planering och förberedelser bland totalförsvarets aktörer möter generellt inte de krav som målet för totalförsvaret ställer.

Regeringen har för försvarsbeslutsperioden 2021–2025 beslutat om inriktningar och anvisningar för berörda myndigheter. Av regeringens beslut om Inriktning för en sammanhängande planering för totalförsvaret (2020-12-17) framgår planeringsförutsättningar som exempelvis att totalförsvaret ska utformas och dimensioneras för att kunna möta ett väpnat angrepp mot Sverige, inbegripet krigshandlingar på svenskt territorium. Vidare att det bör finnas en sammanhängande planering för totalförsvaret och att samhällets resurser ska användas effektivt genom att berörda myndigheter samverkar.

Försvarsberedningen konstaterade delrapporten Kraftsamling (Ds 2023:34) att det civila försvaret i närtid måste utveckla en högre samlad totalförsvarsförmåga. Beredningen konstaterar vidare att i dag möter kunskap, planering och förberedelser bland totalförsvarets aktörer generellt sett inte de krav som målet för totalförsvaret ställer. För få av totalförsvarets aktörer har integrerat totalförsvaret som en naturlig del av den egna verksamheten. Försvarsberedningen understryker vikten av ett intensifierat arbete med förberedelser, inklusive planering, utbildning och övning, för att öka förmågan till omställning. Försvarsberedningen föreslår också att varje aktör måste planera för att kunna inta krigsorganisation med huvuddelen av sin organisation inom några dagar och med hela sin organisation inom sju dagar. För vissa aktörer, och för vissa delar av en aktörs verksamhet, måste krigsorganisation kunna intas inom några timmar. Försvarsberedningen betonar att intagandet av krigsorganisationen i sig kräver omfattande förberedelser.

I betänkandet Struktur för ökat motståndskraft (SOU 2021:25) beskriver utredaren behovet av att en sammanhängande planering utvecklas inom det civila försvaret och att MSB har ett övergripande ansvar för en sådan planering.

MSB arbetar idag med en samordnad planering genom att 1) ta fram ett planeringsunderlag; 2) driva och medverka i en aktörsgemensam process för planering, samt; 3) ta fram ett avvägt beslutsunderlag på systemnivå för beredskapsmyndigheternas planerade åtgärder.<sup>3</sup>

---

<sup>2</sup> MSB 2022-08173-31

<sup>3</sup> MSB, Vägledning - planering för civil beredskap: process och metod (version 2023)

Förmågan att genomföra den planering som behöver ske för att skapa förmåga på medellång sikt (1–10 år) med det väpnade angreppet som dimensionerande ram behöver öka och vara mer samordnad.<sup>4</sup>

Termen beredskapsplanering används idag brett med olika innebörd och betydelse. Det finns exempel på möten där deltagarna diskuterat planering och beredskapsplanering och upptäckt i slutet av mötet att de haft helt olika uppfattningar om vad som diskuterats och resultatet av mötet. En ökad tydlighet kring centrala begrepp och termer behövs enligt MSB.

Från slutet av 1990-talet fram till 2016 bedrevs ingen eller mycket lite planering och förberedelser inom det civila försvaret inför höjd beredskap. Fokus var istället på hanteringen av fredstida krissituationer. Den fredstida krisberedskapen utgår inte på samma sätt som totalförsvaret från styrande gemensamma antaganden, inriktningar och anvisningar. Det finns få nationella planer eller för den delen gemensam och samordnad planering för de mest allvarliga riskerna eller hoten. Utgångspunkten är istället en generell grundförmåga att hantera uppkomna händelser oavsett ursprung.

Sedan i december 2015 är planeringen inför höjd beredskap återupptagen. Den gällande inriktningen innebär att totalförsvaret ska utformas och dimensioneras för att kunna möta ett väpnat angrepp mot Sverige, inbegripet krigshandlingar på svenskt territorium. Utgångspunkten för planeringen av totalförsvaret bör vara att under minst tre månader kunna hantera en säkerhetspolitisk kris i Europa och Sveriges närområde som innebär allvarliga störningar i samhällets funktionalitet samt krig under en del av denna tid.

Regeringens inriktning och anvisningar har kompletterats av MSB och Försvarsmakten i en handlingsplan.<sup>5</sup>

Totalförsvaret styrs genom inriktningar, anvisningar m.m. från nationell nivå via regional nivå till lokal nivå. Det är viktigt för aktörer på lägre nivåer att få underlag från högre nivåer. Om myndigheter på central och regional nivå inte gjort sin planering och tagit fram underlag för nästa nivå försvåras arbetet och det finns en risk att det bli luckor i förberedelserna vilket i sin tur påverkar förmågan som ska byggas upp inom totalförsvaret.

Sedan 1 oktober 2022 gäller förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap. I förordningen förtydligas behovet av planering och förberedelser inför höjd beredskap i jämförelse med den tidigare förordningen<sup>6</sup>. De nuvarande bestämmelserna är dock betydligt mer allmänt hållna än de som fanns i motsvarande äldre förordningar. Eftersom någon närmare planering och förberedelse för krigets krav inte bedrivits under närmare 20 år har

---

<sup>4</sup> Ibid

<sup>5</sup> Handlingskraft Handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021-2025 (dnr MSB2020-16261-3)

<sup>6</sup> Förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap

kunskap och förmåga försvunnit för hur planering genomförs, hur planer tas fram och hur förberedelser för höjd beredskap genomförs.

Alla statliga myndigheter har uppgifter inför och vid höjd beredskap enligt förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.<sup>7</sup> Det innebär bland annat att varje myndighet i sin verksamhet ska beakta totalförsvarets krav. I detta ingår att planera för att myndigheten vid höjd beredskap ska fortsätta sin verksamhet så långt det är möjligt med hänsyn till tillgången på personal och förhållandena i övrigt. Myndigheternas planering för totalförsvaret ska ske i samverkan med de övriga statliga myndigheter, kommuner, regioner, sammanslutningar och näringsidkare som är berörda.

Omfattningen av den planering och de förberedelser som alla statliga myndigheter ska bedriva kommer att skilja sig ganska mycket mellan olika myndigheter. Det kan vara svårt att konkretisera uppgifterna ytterligare i en föreskrift när så många olika behov behöver omhändertas. MSB har i sin analys bedömt att behovet av att närmare precisera bestämmelserna<sup>8</sup> som rör alla statliga myndigheter sammantaget inte är av den art att det i nuläget motiverar ytterligare konkretisering eller komplettering i föreskrift.

Flera myndigheter upplever att tolkningen av innebörden i 10 §<sup>9</sup> att varje myndighet ska i sin verksamhet beakta totalförsvarets krav innebär svårigheter. Det finns på liknande sätt frågor som rör innebörden av att planera för att myndigheten vid höjd beredskap ska fortsätta sin verksamhet så långt det är möjligt med hänsyn till tillgången på personal och förhållandena i övrigt. MSB bedömer att det finns behov av stöd för myndigheternas tolkning i dessa delar.

En särskild grupp av statliga myndigheter är de med ansvar inom en eller flera viktiga samhällsfunktioner och vars verksamhet har särskild betydelse för samhällets krisberedskap och totalförsvaret. Dessa beredskapsmyndigheter ska ha god förmåga att motstå hot och risker, förebygga sårbarheter, hantera fredstida krissituationer och genomföra sina uppgifter vid höjd beredskap. De ska även verka för att de övriga statliga myndigheter, kommuner, regioner, sammanslutningar och näringsidkare som är berörda utvecklar sin förmåga i dessa avseenden. Det finns också särskilda uppgifter som dessa myndigheter ska vidta.

Omfattningen av problemet påverkas också av medlemskapet i Nato. Som partnerland har det inte funnits krav inom det som rör civil motståndskraft (resilience). Som allierad finns andra förväntningar på att leva upp till målsättningar som rör civila åtgärder och förberedelser med utgångspunkt i artikel 3 nordatlantiska fördraget. Varje allierads individuella åtgärder för att upprätthålla och stärka den civila motståndskraften reducerar sårbarheten hos alliansen som helhet och höjer tröskeln för en angripare.

---

<sup>7</sup> Vissa myndigheter är undantagna enligt 3 §

<sup>8</sup> 10-11 §§ Förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap

<sup>9</sup> Förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap

Inom Nato har de civila åtgärderna och förberedelserna (civil preparedness) inriktats mot tre kritiska funktioner

- förmågan att upprätthålla politiskt beslutsfattande och centrala ledningsfunktioner,
- säkerställandet av viktiga samhällsfunktioner, och
- civilt stöd till militära operationer.

Dessa tre kritiska funktioner har brutits ner i sju grundkrav<sup>10</sup> (Baseline Requirements) för nationell motståndskraft mot vilka de allierade kan mäta sina åtgärder.

I förhållande till nuvarande nationell beredskapsplanering innebär de sju grundkraven större fokus och krav på planering, planer, förberedelser och förmåga till samverkan mellan olika aktörer. När det gäller förmågan att övergå till och bedriva verksamhet i myndighetens krigsorganisation finns en nära koppling till grundkrav 1 (säkerställande av politiskt beslutsfattande och centrala ledningsfunktioner).

Det är svårt att fullt ut bedöma konsekvenserna av medlemskapet men utifrån nuvarande kunskap är bedömningen att beredskapsmyndigheterna behöver en mer gemensam grundnivå i sin planering och förberedelser inför höjd beredskap.

### **Vad ska uppnås (dvs. syftet)?**

De förslagna föreskrifterna med tillhörande allmänna råd ska bidra till att:

- Tydliggöra olika former av beredskapsplanering<sup>11</sup>, dess syften och beredskapsmyndigheternas ansvar.
- Öka handlingsberedskapen för de riktigt allvarliga händelserna genom att särskilda förberedelser vidtas, detta för att en hantering ska komma till stånd så snabbt och effektiv som möjligt, och vara så uthållig som det krävs. Planeringens (planläggningens) viktigaste syfte<sup>12</sup> är att tjäna som underlag för

---

<sup>10</sup> Dessa är 1) säkerställande av politiskt beslutsfattande och centrala ledningsfunktioner, 2) robust energiförsörjning, 3) effektiv hantering av okontrollerade befolkningsrörelser, 4) robusta system för livsmedels- och dricksvattenförsörjning 5) hantering av masskadeutfall, 6) motståndskraftiga civila kommunikationssystem och 7) robust transportsystem.

<sup>11</sup> Begreppet används brett från individnivå, till organisation och systemperspektiv och avser planering av åtgärder som vidtas för att stärka samhällets förmåga att motstå och hantera samhällsstörningar både i fredstid och i krig. Beredskapsplanering består av fyra typer av planering (långsiktig förmågeutveckling, förmågeplanering, förberedande planering, responsplanering). Alla aktörer i beredskapssystemet berörs av dessa planeringar mer eller mindre, t.ex. behöver alla planera för den egna organisationen.

<sup>12</sup> Se liknande resonemang i SOU 1989:42

beslut och handling i (säkerhetspolitiska) krissituationer

beslut och handling vid beredskapshöjningar

beslut och handling under den första tiden efter ett krigsutbrott

fördelning av begränsade resurser

övningsverksamhet

- Minska risken för att olika tolkningar av gällande bestämmelser vilket kan försvåra samverkan mellan myndigheterna och ytterst påverka vår försvarsförmåga negativt.
- Sätta en gemensam lägsta ambitionsnivå för planering och förberedelser. Därmed underlättas samverkan med andra aktörer, regeringen som leder det civila försvaret har vetskap om att myndigheterna har en viss grundläggande förmåga för sin verksamhet under höjd beredskap. Myndigheterna kan också fokusera sin verksamhet under höjd beredskap på hanteringen framför att vidta åtgärder för att kunna fungera som verksamhet.
- Uppnå samordning mellan olika myndigheter när det gäller planering för myndighetens verksamhet under höjd beredskap.<sup>13</sup>
- Öka förutsättningarna för samverkan med Försvarmakten i den planering som behöver ske.
- Bidra till att Sverige uppfattas som en trovärdig allierad genom att vidta åtgärder, utifrån en effektiv planering, för att upprätthålla och stärka den civila motståndskraften.

Ett starkt civilt försvar förutsätter att dess olika delar är i balans med varandra och väl samordnade sinsemellan. En förutsättning för detta är att planering och övriga förberedelser sker från gemensamma utgångspunkter.

### **Plan, planering eller planläggning?**

Enligt svensk ordbok är plan en förutsedd kedja av handlingar som tillsammans avses leda till uppnåendet av något mål. Att planera handlar om att göra upp en plan och en synonym är planläggning. Ordet planläggning användes förr mer frekvent kopplat till planeringen inom totalförsvaret och då med målet att ett arbete skulle resultera i en plan. Idag används främst ordet planering. I nuvarande Plan- och bygglagen används planläggning med betydelsen ”arbetet med att ta fram en regionplan, en översiktsplan, en detaljplan eller områdesbestämmelser”, dvs. att ta fram olika former av planer

---

<sup>13</sup> MSB ska enligt 6 § i instruktionen stödja berörda aktörer i planeringen för civilt försvar. Myndigheten ska särskilt verka för att aktörerna samordnar planeringen samt för att samordning sker i förhållande till det militära försvaret. I detta ansvar finns behov av dialog med beredskapsmyndigheterna när det exempelvis gäller frågor om ledningsplatser, kommunikation och samband och rapportering.

för fysisk markanvändning. Ytterligare ett begrepp som användes förr men som saknar förklaring i ordböcker är planverk. Det som avsågs då var en samling av planer, oftast i form av papper i flera pärmar i ett säkerhetsskåp.

I den föreslagna föreskriften används orden *planering* respektive *plan* men inte *planläggning* eller *planverk*.

### **Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd**

I arbetet har en värdering gjorts kring behovet av bindande bestämmelser i en föreskrift. Ett första alternativ (1) som värderats är att på samma sätt som i de tidigare förordningarna från 1977<sup>14</sup> och från 1993<sup>15</sup> ställa väldigt omfattande och detaljerade krav<sup>16</sup> på alla statliga myndigheter. Sådana krav skulle innebära en stor arbetsbörda och ökade kostnader för ett mycket stort antal myndigheter. Styrningen av myndigheter är idag i grunden mer målstyrd än för 30 år sedan.

Ett andra alternativ (2) är att besluta om allmänna råd och annan icke bindande vägledning. Det skulle ge berörda myndigheter större handlingsfrihet att själva välja ambitionsnivå i den planering som behöver bedrivas inför höjd beredskap.

Det tredje alternativet (3) är en variant av alternativ 1 och 2. Med utgångspunkt i vikten av att beredskapsmyndigheterna deltar i en sammanhängande planering inför höjd beredskap innebär alternativet föreskrifter med allmänna råd för denna grupp av statliga myndigheter i kombination med allmänna råd som också vänder dig till andra statliga myndigheter.

Det fjärde alternativet (4) är nollalternativet dvs. ingen förändring utifrån dagens situation. Med detta alternativ är bedömningen att det kommer ta betydligt längre tid att uppnå ökad förmåga hos de berörda myndigheterna vilket innebär en risktagning utifrån det allvarliga säkerhetspolitiska läget.

MSB har valt att utgå från det tredje alternativet (3) i framtagandet av förslaget till föreskrifter med allmänna råd.

### **Uppgifter om vilka som berörs av regleringen**

Direkt berörda av föreskriften med allmänna råd är de statliga myndigheter som har ansvar inom en eller flera viktiga samhällsfunktioner och vars verksamhet har särskild betydelse för samhällets krisberedskap och totalförsvaret. Dessa benämns beredskapsmyndigheter och vilka dessa är framgår av bilaga 1 till förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap. I förslaget till föreskriften finns även allmänna råd som har en

---

<sup>14</sup> Förordning (1977:55) om vissa statliga myndigheters beredskap m.m

<sup>15</sup> Beredskapsförordning (1993:242)

<sup>16</sup> Genom att tidigare förordningar var så omfattande och detaljerad fanns inte behov av ytterligare författningsstöd i form av föreskrifter.

bredare målgrupp och som vänder sig till de statliga myndigheter som omfattas av 10 och 11 §§ i förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

### **Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på**

Enligt 27 § 5 förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap får MSB meddela närmare föreskrifter om uppgifter inför och vid höjd beredskap enligt 20 § 10 och 11 samt 21 § samma förordning utom i fråga om Kustbevakningen.

MSB får även enligt 27 § 4 samma förordning meddela närmare föreskrifter om uppgifter inför höjd beredskap enligt 10 och 11 §§ utom i fråga om Kustbevakningen, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Totalförsvarets forskningsinstitut, Fortifikationsverket och Försvvarshögskolan. MSB har i denna del valt att inte föreskriva utan bara besluta om allmänna råd.

### **Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen**

De förslagna föreskrifterna innehåller både konkretiseringar och förtydliganden för tillämpningen av förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap. Vissa uppgifter som idag framgår av icke bindande vägledningar eller andra dokument blir genom föreskrifterna bindande för beredskapsmyndigheterna.

Bedömningen är att uppgifterna i bestämmelserna i de nya föreskrifterna till stor del redan genomförs av myndigheterna på ett eller annat sätt. I någon mån handlar det om nya eller delvis nya uppgifter av begränsad art. De ökade kraven ska ställas i relation till behov som är en följd av det allvarliga säkerhetspolitiska läget. I den jämförelsen bedöms föreskrifterna både relevanta och avvägda och kan bidra till en ökad samlad förmåga inom det civila försvaret i de delar som berörs. Genom att minska risken för olika tolkningar eller olika ambitionsnivåer hos de bevakningsansvariga myndigheterna bedöms de bindande kraven bidra positivt till försvarsförmågan inom ramen för totalförsvaret men också till förmåga som allierad inom Nato.

Från och med 2025 planeras en ny försvarspolitisk inriktning att börja gälla. Detta kommer troligen innebära ytterligare krav på ökad förmåga inom det civila försvaret utifrån det allvarliga säkerhetspolitiska läget.<sup>17</sup>

### **Bedömda konsekvenser per alternativ**

Alternativ 1 är det alternativ som skulle innebära störst påverkan på berörda myndigheter. Alternativet skulle omfatta flera hundra myndigheter och också innebära detaljerade krav på planering, planer och förmåga. Alternativet skulle

---

<sup>17</sup> Försvarsberedningens delrapport Kraftsamling (Ds 2023:34) indikerar en vilja att öka ambitionen i förberedelserna inför höjd beredskap.



förmodligen på sikt ge mer förberedda myndigheter än övriga alternativ. Kostnaden för alternativet skulle vara relativt hög men det skulle också krävas ett mycket omfattande stöd från inte minst MSB och Regeringskansliet.

Alternativ 2 innebär inga bindande krav i föreskrift utan endast allmänna råd. Troligtvis skulle alternativet bidra positivt till ökad förmåga och viss enhetlighet i tolkningen av gällande författning. Alternativet liknar nollalternativet dvs. alternativ 4. I båda fallen är bedömningen att det kommer ta betydligt längre tid att uppnå ökad förmåga hos främst beredskapsmyndigheterna, vilket innebär en risktagning utifrån det allvarliga säkerhetspolitiska läget.

Alternativ 3 är en variant av 1 och 2 och är mer avvägt utifrån bedömda konsekvenser. Genom att föreskriva för beredskapsmyndigheterna och besluta om några allmänna råd för övriga berörda statliga myndigheter är bedömningen att konsekvenserna är rimliga. Beredskapsmyndigheterna bedriver redan planering och förberedelser inför höjd beredskap och deltar i olika former av gemensam planering. Myndigheterna ska ha en fungerande krigsorganisation även om det idag inte är tydligt vilka särskilda förmågor och planer som behöver tas fram. Konsekvenserna för dessa myndigheter av alternativ 3 bedöms både som rimliga och avvägda utifrån det allvarliga säkerhetspolitiska läget. Inom två aspekter finns det dock ytterligare konsekvenser som närmare beskrivs nedanstående.

Alternativ 4 är nollalternativet dvs. ingen förändring. Se alternativ 2 för bedömning av konsekvenser.

MSB har valt att utgå från det tredje alternativet (3) i framtagandet av förslaget till föreskrifter med allmänna råd.

### **Särskilda konsekvenser**

När förordningen om statliga myndigheter trädde ikraft i oktober 2022 var 11 av 60 beredskapsmyndigheter nya. Dessutom har ytterligare en ny myndighet tillkommit 1 januari 2024 och ytterligare myndigheter kommer troligen tillkomma framöver som ett resultat av olika utredningars förslag. Att bli beredskapsmyndighet innebär flera nya uppgifter med krav som andra myndigheter inte har. Bedömningen är att det kan ta flera år innan en ny beredskapsmyndighet fullt ut är integrerad i strukturen och har byggt upp sina interna processer och kompetens inom området. Det är mot denna bakgrund också rimligt att förslagen till föreskrifter inte tolkas så att nya beredskapsmyndigheter fullt ut ska ha den kravställda förmågan redan från start. Det ställer också krav på MSB att särskilt lämna stöd till nya beredskapsmyndigheter under ett uppbyggnadsskede av deras verksamhet.

Det finns behov av att beredskapsmyndigheterna använder sig av vissa gemensamma tekniska system för samverkan och ledning inför och under höjd beredskap. Enskilda myndigheter kan ha behov för sin egen verksamhet, men för att säkerställa samverkan och ledning mellan beredskapsmyndigheterna är

det nödvändigt att använda vissa gemensamma system med höga krav på robusthet och tillgänglighet. Användningen av dessa system innefattar olika kostnader.

När det gäller system för alternativa samband utreds/utvärderas ett sådant system just nu av MSB.<sup>18</sup> Alternativa sambandssystem används under särskilda förutsättningar när andra system av olika skäl inte kan användas. På vilket sätt kostnaderna för systemet kommer att fördelas kommer MSB att återkomma kring.

Rakel är Sveriges nationella kommunikationssystem för samverkan och ledning för aktörer med ansvar inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar. Samtliga beredskapsmyndigheter som föreskriften riktar sig till är behöriga användare av Rakel. Av de totalt 61 beredskapsmyndigheterna så är 55 användare av Rakel idag.<sup>19</sup> Beroende på hur långt myndigheten har kommit i sin kontinuitetshantering så kan det ta cirka 3–9 månader att ansluta sig till Rakel. Många aktiviteter kan genomföras parallellt, men avgörande för tidsomfattningen är hur mycket resurser den anslutande myndigheten kan avsätta för ett införandeprojekt.

För statliga myndigheter fattar regering beslut om avgiftsnivåer som meddelas myndigheterna genom regleringsbrevet. Ett grundabonnemang för Rakel kostar för 2024 9 500 kronor per år. Den totala kostnaden för respektive myndighet avgörs av hur många grundabonnemang myndigheten kommer att behöva enligt sin lednings- och sambandsanalys. Till detta tillkommer kostnader för inköp av Rakelterminaler samt kostnader för utbildning och övning i handhavande och metodik. Kostnaden för inköp av teknisk utrustning är troligen störst under det första året, men kan öka om myndigheten ser behov av fler Rakelanvändare.

Hur många abonnemang som behövs kan variera från myndighet till myndighet. För en myndighet där det inte finns behov av Rakelabonnemang för operativ personal, utan enbart för myndighetens TiB-funktion, krisorganisation samt för samverkan med andra myndigheter kan det räcka med cirka 10–15 Rakelabonnemang. Antalet abonnemang är även beroende av hur många kontor man har geografiskt. Myndigheterna behöver vidare skapa en förmåga att leda och samverka både internt och med externa organisationer, i vardag såväl som vid kriser och höjd beredskap, vilket innebär att det kan finnas behov av ytterligare Rakelabonnemang.

Swedish Government Secure Intranet (SGSI) är en avgiftsfinansierad kommunikationstjänst för säker kommunikation mellan myndigheter i Sverige och i Europa. Samtliga beredskapsmyndigheter som föreskriften riktar sig till är behöriga användare av SGSI. Många beredskapsmyndigheter är idag också

---

<sup>18</sup> Förslaget i denna del förutsätter ett beslut om införande utifrån den utveckling som idag pågår.

<sup>19</sup> Tre myndigheter är på väg att ansluta sig och MSB för vidare en dialog med resterande tre myndigheter som samtliga har visat ett intresse för att ansluta sig

anslutna till SGSI. Avgifternas storlek avgörs av vilken kapacitet och robusthet som efterfrågas av myndigheterna. Avgifterna påverkas även av hur många noder en myndighet behöver och hur dessa fördelar sig geografiskt. Kostnaderna för att ansluta sig till SGSI tas ut genom en engångsavgift för installationer (inkluderar projektavgift, utrustning, installation och driftsättning) och baseras på fyra olika alternativ, se tabell 1.

Tabell 1. Engångsavgift för installationer exkl moms (prislista för 2024)

Alternativ	Avgift (kronor)
SGSI-nod Klass A	342 000
SGSI-nod Klass B	242 000
SGSI-nod Klass C	130 000
Distributionsanslutning <sup>20</sup>	50 000

Utöver ovannämnda engångs- och kvartalsavgifter tillkommer kostnader för inköp av kringliggande utrustning och eventuella avgifter för nätutbyggnad och fastighetsnät. Myndigheterna behöver till exempel införskaffa säkerhetsskåp för signalskyddsskyddsmateriel, vilket kostar cirka 150 000 kronor. Nätutbyggnad kan också krävas vilket kan uppgå till cirka 500 000 kronor. Behov av nätutbyggnad utreds från fall till fall. Vissa interna kostnader tillkommer även under etableringen för teknisk personal hos anslutande myndighet.

Det tillkommer även en kvartalsavgift per anslutningsalternativ som redovisas i tabell 2.

Tabell 2. Kvartalsavgifter per anslutningsalternativ exkl moms (prislista för 2024)

Anslutning	Kvartalsavgift (kronor/kvartal/SGSI nod)			
	Klass A	Klass B	Klass C	Distributionsanslutning
Kapacitet				
1 Gbit/s	151 000	131 500	75 500	58 000
500 Mbit/s	138 500	113 500	65 500	48 000
100 Mbit/s	113 500	92 500	53 500	38 000

WIS är en portal för Sveriges civila beredskap där aktörer delar information före, under och efter samhällsstörningar. Av de totalt 61 beredskapsmyndigheterna så är 59 användare av WIS idag. WIS är idag kostnadsfritt för aktörer att använda, vilket innebär att det inte tillkommer några kostnader för de myndigheter som väljer att använda WIS. Däremot kan det tillkomma vissa indirekta kostnader för administration av behörigheter och eventuellt tid för att delta på utbildningar som MSB anordnar. WIS fungerar även via SGSI under störningar på internet, vilket ger utökad robusthet för aktörerna.

På sikt kan det bli aktuellt att tillföra ytterligare gemensamma system.

<sup>20</sup> Distributionsanslutning innebär att en myndighet ansluter sig via en annan myndighet som tillhandahåller säkra it-tjänster i statlig samverkan. Tjänsten förutsätter samlokalisering och kräver vissa förutsättningar, vilket innebär att det inte är möjligt att tillhandahålla anslutningstypen till samtliga aktörer.

## **Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen**

Bedömningen är att regleringen överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

EU har nyligen antagit det så kallade CER-direktivet, vilket ersätter rådets direktiv 2008/114/EG. Enligt CER-direktivet ska medlemsstaterna identifiera aktörer (så kallade kritiska entiteter) som tillhandahåller samhällsviktiga tjänster inom sektorerna energi, transport, bankverksamhet, finansmarknadsinfrastruktur, hälso- och sjukvård, dricksvatten, avloppsvatten, digital infrastruktur, offentlig förvaltning, rymden samt produktion, bearbetning och distribution av livsmedel.

Direktivet ålägger bland annat de kritiska entiteterna skyldigheter att bl.a. vidta åtgärder för att stärka sin motståndskraft och att rapportera incidenter. Det innehåller också bestämmelser om tillsyn och sanktioner.

En särskild utredare ska föreslå de anpassningar av svensk rätt som är nödvändiga för att CER-direktivet ska kunna genomföras. Uppdraget ska redovisas under 2024.

Bedömningen är att den lagstiftning som krävs för att genomföra CER-direktivet i nationell rätt kommer att ställa krav på viss grundläggande motståndskraft för aktörer inom offentlig förvaltning. Sådana krav kan indirekt påverka åtgärder som krävs inför och under höjd beredskap även om det i direktivet finns undantag för nationell säkerhet och försvaret.<sup>21</sup>

## **Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser**

Bedömningen är att föreskrifterna kan träda i kraft under senhösten 2024. Utifrån det allvarliga säkerhetspolitiska läget och konsekvenserna av medlemskapet i Nato är det rimligt att anta att en revidering kommer att behöva ske redan efter något år. Att avvakta med beslut om en första version för att invänta ytterligare aspekter har övervägts. Det allvarliga säkerhetspolitiska läget påverkar dock bedömningen att låta föreskrifterna träda i kraft under senhösten 2024.

---

<sup>21</sup> Detta direktiv påverkar inte medlemsstaternas och deras myndigheters befogenheter i fråga om administrativ självständighet eller deras ansvar att skydda den nationella säkerheten och försvaret eller deras befogenhet att skydda andra väsentliga statliga funktioner, särskilt ifråga om allmän säkerhet, territoriell integritet och upprätthållande av lag och ordning.

I samband med ikraftträdandet kommer MSB behöva stödja med information och någon form av utbildning till dels alla berörda statliga myndigheter som berörs av de allmänna råden i denna del, dels beredskapsmyndigheterna.

## **Företag, kommuner och regioner**

Förslaget till föreskrifter gäller de statliga myndigheter som är beredskapsmyndigheter enligt myndigheternas instruktion och som också framgår av bilaga till förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap. Två av de allmänna råden vänder sig även till de statliga myndigheter som omfattas av 10 och 11 §§ i samma förordning.

Företag berörs inte av föreskrifterna. I myndigheternas planering som ska genomföras enligt bestämmelserna i förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap ingår samverkan med företag. Bedömningen är att föreskrifterna inte påverkar företag på något annat sätt än det som redan idag framgår av nämnda förordning.

MSB avstår från att ge Regelrådet tillfälle att yttra sig över förslaget till föreskrifter och konsekvensutredningen eftersom Regelrådets granskning skulle sakna betydelse.

## **Kontaktpersoner**

*Jimmy Sörensen*

*Magnus Dyberg-Ek*